

Overzicht van stemmingen in de Tweede Kamer

afdeling **Directie Inhoud**

aan De leden van de vaste commissie voor Economische Zaken / Klimaat en Groene Groei

datum 12 december 2024

Betreffende wetsvoorstel:

36600 XXIII

Vaststelling van de begrotingsstaat van het Ministerie van Klimaat en Groene Groei (XXIII) voor het jaar 2025

Eindstemming wetsvoorstel

Het wetsvoorstel is op 12 december 2024 aangenomen door de Tweede Kamer.
Voor: GroenLinks-PvdA, D66, NSC, ChristenUnie, SGP, CDA, VVD, BBB en PVV.
Tegen: SP, Volt, JA21, FVD, PvdD, DENK.

Aangenomen en overgenomen amendementen

Begrotingsstaat artikel 31 Een doelmatige energievoorziening en beperking van de klimaatverandering

16 → 18 → **61** (Flach c.s.) over middelen voor project 6-25

Tot 2023 werd vanuit het Rijk ondersteuning geboden aan project 6-25, een project waarbij energie intensieve bedrijven onder het ETS via kennisdeling ondersteund werden bij het nemen van energiebesparende maatregelen. Deze regeling was succesvol en leverde een besparing van 1 Mton CO₂ op. Vanwege de invoering van de energiebesparingsplicht is de Rijksbijdrage beëindigd. De praktijk leert dat het nemen van energiebesparende maatregelen in industriële productieprocessen echter lastig is. Dat geldt te meer voor de handhaving van de besparingsplicht. Kortom, er is meer besparing mogelijk dan nu gerealiseerd wordt. Voor succesvolle en versnelde implementatie van besparende maatregelen is samenwerking en kennisdeling cruciaal. Na de beëindiging van de Rijksbijdrage voor project 6-25 is deze samenwerking en kennisdeling echter op een lager pitje gezet. Zo worden kansen gemist, terwijl het potentieel groot is en de problematiek van netcongestie juist versnelde besparing vereist.

De indieners stellen daarom voor een vervolg te geven aan project 6-25 in samenwerking met het bedrijfsleven. Daarbij denken zij tevens aan uitbreiding van de scope door ook

Amendementen zijn in volgorde van stemming - op artikelnummer - weergegeven: allereerst de aangenomen en/of overgenomen amendementen, vervolgens de verworpen of ingetrokken amendementen en tenslotte eventuele moties. Vervangen amendementen zijn d.m.v. een → aangegeven: bijv. 7 → 8 → **20**. Amendement nr. 7 is vervangen door amendement nr. 8, dat op zijn beurt vervangen is door amendement nr. 20. De vette notatie van het stuknummer geeft aan dat dit het definitieve amendement is. De stemmingslijsten worden gemaakt op basis van de ongecorrigeerde draad van de vergadering.

datum 5 december 2024

blad 2

energie-intensieve (mkb-)bedrijven buiten de ETS erbij te betrekken. De indieners stellen als eerste stap voor in 2025 hiervoor € 1 miljoen uit te trekken. Meerjarige financiering zal in het kader van het komende klimaatpakket vormgegeven worden (motie Flach c.s., Kamerstukken II 2024/25, 36600-XXIII, nr. 49).

De dekking wordt voor komend jaar gevonden in de middelen voor de Demonstratieregeling Energie- en Klimaatinnovatie (DEI+).

Aangenomen. Voor: GroenLinks-PvdA, DENK, Volt, D66, NSC, ChristenUnie, SGP, CDA, VVD, BBB, JA21 en PVV.

Begrotingsstaat artikel 31 Een doelmatige energievoorziening en beperking van de klimaatverandering

24 → **58** (Rooderkerk en Postma) over dekking voor middelen voor niet-commerciële organisaties ten behoeve van de aanpak van energiearmoede

Dit amendement dient als dekking van het amendement Rooderkerk/Postma, waarmee het verplichtingenbedrag en het uitgavenbedrag in artikel 31 (een doelmatige energievoorziening en beperking van de klimaatverandering) van de KGG-begroting met € 10 miljoen worden verlaagd. De middelen worden in mindering gebracht op de juridisch onverplichte post uitvoeringskosten klimaat medeoverheden. Hiermee komen middelen beschikbaar voor de begroting van het ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke ordening (artikel 2 Energietransitie gebouwde omgeving en bouwkwaliteit). De middelen zijn bedoeld voor niet-commerciële organisaties waarbij kan worden gedacht aan bijvoorbeeld Energiebank en Fixbrigade of samenwerkingsverbanden die het geld kunnen inzetten om lokale samenwerkingen tot stand te brengen tussen gemeenten, lokale initiatieven (als buurtverenigingen en werkbedrijven) en welzijnsorganisaties. Zo wordt voor huishoudens die te maken hebben met energiearmoede een bewezen effectieve coachings- en fixings- aanpak neergezet. De hulp is gratis voor gemeenten.

Aangenomen. Voor: SP, GroenLinks-PvdA, PvdD, DENK, Volt, D66, NSC, ChristenUnie, SGP, CDA, VVD, BBB, JA21 en PVV.

Begrotingsstaat artikel 71 Nog Onverdeeld

65 (Bontenbal c.s.) over dekking van het maatregelenpakket voor de OCW-begroting

Dit amendement ziet toe op dekking van het maatregelenpakket voor de OCW-begroting. De taakstelling wordt primair bereikt door een aanvullende, proportionele korting op het apparaat van de Rijksoverheid, met name op personeelskosten, waarbij politie (bewaken en beveiligen), krijgsmacht, inlichtingen- en veiligheidsdiensten, COA, IND en het rechtsbestel incl. DJI, en uitvoering die ziet op de rechtsbescherming van burgers, zijn uitgezonderd. Hierbij is een bredere, niet-beleidsinhoudelijke invulling door de regering mogelijk, zoals het beperken van de reguliere prijsindexatie.

datum 5 december 2024

blad 3

Meerjarige budgettaire doorwerking

Tabel 1. Dekking

Dekking (in euro mln.)	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Nog Onverdeeld	-3	-3	-3	-3	-3	-3

Aangenomen. Voor: NSC, ChristenUnie, SGP, CDA, VVD, BBB, JA21, FVD en PVV.

Verworpen, ingetrokken en/of vervallen amendementen

Begrotingsstaat artikel 31 Een doelmatige energievoorziening en beperking van de klimaatverandering

7 (Beckerman) over middelen voor de oprichting van regionale publieke energievoorzieningen

Dit amendement stelt voor om middelen te reserveren via een subsidieregeling om financiële ondersteuning te bieden aan gemeenten en provincies voor de oprichting van regionale publieke energievoorzieningen. Deze nutsbedrijven, die voor meer dan 50% in overheidshanden zijn, zullen zich richten op het lokaal en regionaal opwekken en distribueren van duurzame energie, met als doel om de energietransitie te versnellen, de energiemarkt te verduurzamen, en lokale overheden meer controle te geven over de energielevering. In de huidige energiemarkt domineren grote commerciële energiebedrijven. Deze zijn vaak gericht op winstmaximalisatie, wat leidt tot hogere energiekosten voor burgers en minder zeggenschap over hoe energie wordt opgewekt en gebruikt.

Regionale energiebedrijven die eigendom zijn van gemeenten of provincies bieden de mogelijkheid om burgers meer inspraak te geven in de manier waarop energie wordt geproduceerd en verdeeld. Door lokaal eigenaarschap en controle kunnen burgers direct profiteren van de opbrengsten van duurzame energie en wordt de democratische betrokkenheid vergroot. De nationale klimaatdoelstellingen vereisen een snelle overgang naar duurzame energiebronnen. Gemeenten en provincies zijn bij uitstek geschikt om dit lokaal te coördineren en te realiseren. Door financiële ondersteuning kunnen zij de benodigde infrastructuur opzetten, duurzame energieprojecten ontwikkelen en de energietransitie op regionaal niveau aanjagen.

Dekking wordt gevonden door dat bedrag naar voren te halen uit de vanaf begrotingsjaar 2027 aan het Klimaatfonds toegevoegde middelen voor de intensivering van kernenergie ("HLA-intensivering Kernenergie", beleidsartikel 1 van de begroting Klimaatfonds).

Verworpen. Voor: SP, GroenLinks-PvdA, PvdD, Volt en ChristenUnie.

Begrotingsstaat artikel 31 Een doelmatige energievoorziening en beperking van de klimaatverandering

8 (Kröger) over middelen voor het terugdraaien van bezuinigingen op de SCE

Energiecoöperaties kunnen een belangrijke rol spelen bij de energietransitie. Ze dragen bij aan een duurzaam, solidair energiesysteem waarbij omwonenden van energieprojecten meeprofiteren. In wijken en dorpen kunnen energiecoöperaties een cruciale rol spelen om lokaal tegen kostprijs energie te delen en de opbrengsten in de gemeenschap te

datum 5 december 2024

blad 4

investeren. Energiecoöperaties hebben daarom meer stimulans nodig. In de begroting wordt echter juist bezuinigd op de Subsidieregeling Coöperatieve Energieopwekking (SCE). Deze bezuiniging valt onder de Generieke taakstelling subsidies rijksbreed (HLA). Met dit amendement worden daarom de bezuinigingen op de SCE teruggedraaid door de SCE structureel met €5 miljoen te intensiveren. Dit amendement beoogt structurele verwerking van de middelen.

De dekking voor dit amendement wordt gevonden in verschillende maatregelen om belastingontwijking tegen te gaan en fossiele subsidies af te schaffen. Hiervoor zijn bij het Belastingplan 2025 verschillende amendementen ingediend.

Verworpen. Voor: SP, GroenLinks-PvdA, PvdD, Volt, D66 en SGP.

Begrotingsstaat artikel 31 Een doelmatige energievoorziening en beperking van de klimaatverandering

9 → **14** (Kröger) over middelen voor het terugdraaien van de bezuinigingen op de ISDE-regeling

Met de Investeringssubsidie duurzame energie en energiebesparing (ISDE) worden investeringen in zonneboilers, warmtepompen, energiebesparende isolatiemaatregelen, aansluiting op een warmtenet en een elektrische kookvoorziening gestimuleerd. Deze investeringen zijn hard nodig voor de energietransitie en voor de verduurzaming van huizen.

In de begroting wordt er echter bezuinigd op de ISDE-regeling. Deze bezuiniging valt onder de Generieke taakstelling subsidies rijksbreed (HLA). Met dit amendement worden daarom de bezuinigingen op de ISDE-regeling teruggedraaid door de ISDE-regeling structureel met €25 miljoen te intensiveren. Dit amendement beoogt structurele verwerking van de middelen.

De dekking voor dit amendement wordt gevonden in verschillende maatregelen om belastingontwijking tegen te gaan en fossiele subsidies af te schaffen. Hiervoor zijn bij het Belastingplan 2025 verschillende amendementen ingediend.

Verworpen. Voor: SP, GroenLinks-PvdA, PvdD, DENK, Volt en D66.

Begrotingsstaat artikel 31 Een doelmatige energievoorziening en beperking van de klimaatverandering

10 (Kröger) over het terugdraaien van de bezuiniging voor de ontwikkeling van groene batterijen en waterstof

Waterstof en batterijen zijn cruciale elementen van de energietransitie waar niet op bezuinigd mag worden. Indien er beoogt de voorgenomen bezuiniging van € 1,2 miljard voor de ontwikkeling van groene batterijen en waterstof daarom terug te draaien. Deze middelen zijn onder andere bedoeld om de ontwikkeling van lokale opslag te stimuleren.

Deze taakstelling van in totaal € 1,2 miljard loopt deels via het Klimaatfonds en deels via reeds overgehevelde middelen op de departementale begrotingen van het Ministerie van Klimaat en Groene Groei en het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. Dit

datum 5 december 2024

blad 5

amendement draait het deel van de taakstelling op de begroting van het Ministerie van Klimaat en Groene Groei (€ 198 miljoen) terug.

De dekking voor deze middelen wordt gevonden in de aanvullende middelen die vanaf 2027 door dit kabinet ter beschikking worden gesteld voor het perceel kernenergie in het Klimaatfonds (HLA ophoging perceel kernenergie, artikel 1 Klimaatfonds).

Verworpen. Voor: SP, GroenLinks-PvdA, PvdD, Volt, D66, ChristenUnie en SGP.

Begrotingsstaat artikel 31 Een doelmatige energievoorziening en beperking van de klimaatverandering

11 → 17 (Kröger en Beckerman) over middelen voor toegang tot de ISDE-regeling voor de aanleg van zonnepanelen

De Nederlandse Organisatie voor toegepast-natuurwetenschappelijk onderzoek (TNO) en CE Delft hebben laten zien dat de plotse abrupte afschaffing van de salderingsregeling het hardste neerslaat bij de meest kwetsbare huishoudens: sociale huurders. Daarbij neemt dit kabinet geen enkele verzachtende maatregel en laat het kabinet hen dus in de kou. Juist nu deze groep langzaam aan een inhaalslag bezig was in toegang tot goedkope, zelfopgewekte hernieuwbare energie vernietigt dit kabinet het al relatief bescheiden voordeel dat deze groep geniet van zonnepanelen. Die daalt namelijk naar netto 0 of soms zelfs negatief – waarmee zonnepanelen een kostenpost dreigen te worden voor sociale huurders.

Indiener stelt voor om woningbouwcorporaties toegang te geven tot de Investeringssubsidie duurzame energie en energiebesparing (ISDE) voor de aanleg van zonnepanelen op hun daken. Op die manier kunnen de servicekosten voor zonnepalen dusdanig worden bijgesteld dat zonnepanelen voordelig blijven voor sociale huurders en door woningbouwcorporaties kunnen worden terugverdiend binnen de levensduur van de installaties. Daartoe stelt indiener voor binnen de ISDE jaarlijks € 100 miljoen te oormerken voor dit doel. Beoogd is een meerjarige verwerking van deze middelen over de jaren 2025-2029.

Wat betreft de dekking stelt de indiener voor om in de jaren 2025 – 2029 € 100 miljoen vanuit de middelen die vanaf 2027 door dit kabinet ter beschikking worden gesteld voor het perceel kernenergie in het Klimaatfonds naar voren te halen en over te hevelen naar de begroting van het Ministerie van Klimaat en Groene Groei, en dat het geld binnen de ISDE wordt geormerkt voor de uitrol van zonnepanelen op daken van sociale huurwoningen. Het gaat dus om een bedrag van € 500 miljoen in totaal over de komende vijf jaren.

Verworpen. Voor: SP, GroenLinks-PvdA, PvdD, Volt, D66 en ChristenUnie.

Begrotingsstaat artikel 31 Een doelmatige energievoorziening en beperking van de klimaatverandering

12 (Kröger) over middelen voor het verhogen van de Warmtenetten Investeringssubsidie

De uitrol van warmtenetten stagneert, en daarmee raakt de afspraak om tussen 2019 en 2030 500.000 huishoudens aan te sluiten op een warmtenet steeds verder uit zicht. Zonde, want het is een effectieve manier om netcongestie tegen te gaan waardoor er met warmtenetten flink kan worden bespaard op investeringen in het elektriciteitsnet. En ook zorgelijk, omdat steeds meer huishoudens hun eigen, individuele oplossing kiezen en de

datum 5 december 2024

blad 6

Nederlandse Organisatie voor toegepast natuurwetenschappelijk onderzoek (TNO) in 2022 berekende dat het aantal buurten met een positieve businesscase met 62% daalt als het aantal gerealiseerde aansluitingen met 20% daalt. Tegelijkertijd ziet indiener dat de warmtetarieven de laatste tijd enorm hoog zijn. De maatschappelijke baten van een warmtenet slaan dus niet neer bij huishoudens. Oneerlijk, wat de indiener betreft. En onwenselijk, omdat het draagvlak voor warmtenetten hierdoor zienderogen daalt. De komende jaren dreigt er nog onzekerheid te blijven over tarieven omdat de methodiek van en waarborgen bij tariefbepaling nog moeten worden vastgesteld in de Wet collectieve warmte.

De indiener stelt voor om de Warmtenetten Investeringssubsidie (WIS) te verhogen met € 90 miljoen per jaar in de jaren 2025–2029, wat neerkomt op € 450 miljoen in totaal. Derhalve beoogt de indiener meerjarige verwerking van de middelen over de jaren 2025–2029. Daarmee kan de subsidie voor nieuwe warmtenetten worden verhoogd van 45 naar 60% met een maximale bijdrage per woning van € 9.000 per huurwoning en € 10.000 per koopwoning in plaats van respectievelijk € 6.000 en 7.000. Daarmee kunnen de vaste kosten voor een aansluiting omlaag en worden warmtenetten op meer plekken een aantrekkelijke optie.

Wat betreft de dekking stelt de indiener voor om in de jaren 2025–2029 € 90 miljoen vanuit de middelen die vanaf 2027 door dit kabinet ter beschikking worden gesteld voor het perceel kernenergie in het Klimaatfonds naar voren te halen en over te hevelen naar de begroting van het Ministerie van Klimaat en Groene Groei.

Verworpen. Voor: SP, GroenLinks-PvdA, PvdD, Volt, D66 en ChristenUnie.

Begrotingsstaat artikel 31 Een doelmatige energievoorziening en beperking van de klimaatverandering

13 (Kröger) over middelen voor korting op vaste nettarieven

De uitrol van warmtenetten stagneert, en daarmee raakt de afspraak om tussen 2019 en 2030 500.000 huishoudens aan te sluiten op een warmtenet steeds verder uit zicht. Zonde, want het is een effectieve manier om netcongestie tegen te gaan waardoor er met warmtenetten flink kan worden bespaard op investeringen in het elektriciteitsnet. En ook zorgelijk, omdat steeds meer huishoudens hun eigen, individuele oplossing kiezen en de Nederlandse Organisatie voor toegepast natuurwetenschappelijk onderzoek (TNO) in 2022 berekende dat het aantal buurten met een positieve businesscase met 62% daalt als het aantal gerealiseerde aansluitingen met 20% daalt. Tegelijkertijd ziet indiener dat de warmtetarieven de laatste tijd enorm hoog zijn. De maatschappelijke baten van een warmtenet slaan dus niet neer bij huishoudens. Oneerlijk, wat de indiener betreft. En onwenselijk, omdat het draagvlak voor warmtenetten hierdoor zienderogen daalt. De komende jaren dreigt er nog onzekerheid te blijven over tarieven omdat de methodiek van en waarborgen bij tariefbepaling nog moeten worden vastgesteld in de Wet collectieve warmte.

De indiener stelt daarom voor om de komende jaren aangesloten huishoudens tegemoet te komen met een korting op hun vaste nettarieven. Daarmee hebben huishoudens in ieder geval voor de komende jaren meer zekerheid over dat hun energierekening betaalbaar is. Daarvoor wordt in de jaren 2025–2029 jaarlijks € 110 miljoen vrijgemaakt. Indiener beoogt meerjarige verwerking van de middelen over de jaren 2025–2029. Zo reflecteert

datum 5 december 2024

blad 7

hun energierekening beter de baten die met hun aansluiting op een warmtenet gepaard gaan, waardoor hun energierekening omlaag gaat.

De dekking voor dit amendement wordt gevonden in verschillende maatregelen om belastingontwijking tegen te gaan en fossiele subsidies af te schaffen. Hiervoor zijn bij het Belastingplan 20251 verschillende amendementen ingediend.

Verworpen. Voor: SP, GroenLinks-PvdA, PvdD, DENK, Volt en D66.

Begrotingsstaat artikel 31 Een doelmatige energievoorziening en beperking van de klimaatverandering

15 (Kröger en White) over middelen voor projecten ten behoeve van de energievoorziening, een lagere broeikasgasuitstoot en koolstofvastlegging op Caribisch Nederland

Met dit amendement wordt € 10 miljoen beschikbaar gesteld voor projecten ten behoeve van de energievoorziening, een lagere broeikasgasuitstoot en koolstofvastlegging op Caribisch Nederland.

Het Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) geeft aan dat kleine eilandstaten, zoals de bijzondere gemeenten Bonaire, Sint Eustatius en Saba (BES-eilanden) nu al grote nadelige gevolgen ondervinden van klimaatverandering. Dit terwijl de eilanden relatief weinig hebben bijgedragen aan het ontstaan van de problemen.

Met de huidige begroting van het Ministerie van Klimaat en Groene Groei stelt het kabinet voor 2025 slechts een kleine € 18 miljoen beschikbaar voor klimaatbeleid op Caribisch Nederland. Dit bedrag gaat daarna ook nog eens drastisch omlaag naar € 5,5 miljoen in 2026 en € 4,1 miljoen in 2027 en daarna (zie tabel 54 van de memorie van toelichting op de onderhavige begroting¹). De indieners achten dit bedrag veel te weinig voor effectief klimaatbeleid op de eilanden. Daarom wordt meerjarig (2025–2029) cumulatief € 50 miljoen geïntensiveerd op klimaatbeleid en het tegengaan van de gevolgen van klimaatverandering voor Caribisch Nederland. Dit amendement beoogt derhalve meerjarige verwerking van de middelen.

De dekking voor deze middelen wordt gevonden in de aanvullende middelen die vanaf 2027 door dit kabinet ter beschikking worden gesteld voor het perceel kernenergie in het Klimaatfonds (HLA ophoging perceel kernenergie, artikel 1 Klimaatfonds). De indieners beogen dit geld naar voren te halen en te investeren in het klimaatbeleid en het tegengaan van de gevolgen van klimaatverandering voor Caribisch Nederland.

Verworpen. Voor: SP, GroenLinks-PvdA, PvdD, DENK, Volt, D66 en ChristenUnie.